

Kind en preek: luisteren naar en praten over de preek

- achtergrondartikel voor opvoeders -

1. Kinderen en de preek – aansluiten bij hun godsdienstige ontwikkeling

Wat hebben kinderen nodig? Of anders geformuleerd: wat sluit bij kinderen aan? Wat kunnen ze aan? Kinderen maken een godsdienstige ontwikkeling door. Iets daarvan weten, helpt je om je kind te begrijpen (opvoeder) of bij kinderen aan te sluiten (predikant).

* 4-7 jaar: Bijbelleren

Hun Bijbelkennis wordt steeds uitgebreider. Daarbij geldt wel: kinderen in deze leeftijd denken concreet. Ze kunnen slechts verhalen aan met een eenvoudig, duidelijk thema en kunnen gemiddeld één aspect van een verhaal onthouden.

* 8-12 jaar: Bijbellevens

In hun godsdienstige ontwikkeling valt de gewetensvorming op. Ze leren dat de Bijbel betekenis heeft voor hoe je leeft. En nog steeds concreet. Doordat ze meer Bijbelkennis hebben, zijn ze op deze leeftijd beter in staat om (delen van) een preek te begrijpen.

* +12 jaar: Bijbellezers

Hun godsdienstige ontwikkeling kun je omschrijven als: steeds meer abstract denken. Daardoor komen er allerlei vragen: Wie is God en wie ben ik? Wat betekent de Bijbel voor mij? Voor hen is het belangrijk dat het geloof relevant gemaakt wordt: wat heb ik eraan voor mijn eigen leven.

Je kunt op grond hiervan dus zeggen dat het belangrijk is dat er in een preek:

- een Bijbels voorbeeld is voor kinderen van 4-7 (Bijbelleren)
- een voorbeeld uit het dagelijkse leven (of uit de Bijbelse of kerkgeschiedenis) is voor kinderen van 8-12 (Bijbellevens)
- en een lijn naar de betekenis voor het persoonlijke leven in deze tijd gelegd wordt voor jongeren van 12-18 (Bijbeldenken)

Hanneke Schaap-Jonker heeft onderzoek gedaan naar kinderen/jongeren en de preek en zegt: „Een predikant moet zover afdalen dat ieder kind ten minste één keer expliciet wordt aangesproken en zo bereikt wordt met het Woord. Dat moet je doen in de taal en leefwereld van kinderen van alle leeftijden.”

En over jongeren zegt ze: „Je ziet dat jongeren afhaken. Een van de redenen is dat het geloof voor hen onvoldoende relevant gemaakt wordt. Predikanten slagen er niet altijd in om thema's uit de preek te verbinden met de leefwereld van jongeren.”

2. Voorbereiden op de preek

1. Vraag de kerkenraad/predikant om de tekst van de preek vooraf bekend te maken, bijvoorbeeld door deze op de website / in de app van de kerk te zetten of te mailen naar gemeenteleden.

Wanneer er van tevoren al iets over het onderwerp van de preek bekend is, is het helpend voor kinderen om dit alvast met hen door te spreken. Zo kunnen ze gericht luisteren en is hun voorkennis al geactiveerd.

2. Bereid je kind(eren) voor op de preek door alvast met elkaar na te denken over het Bijbelgedeelte en/of de catechismuszondag die aan de beurt is.

Als je weet waar de preek over gaat, kun je op zaterdagavond of op zondagmorgen de aandacht van de kinderen al op de prediking richten. Je kunt het Bijbelgedeelte alvast met elkaar lezen. Wat staat er precies? Welke moeilijke woorden die je niet begrijpt, staan erin? Wat betekenen ze? Waar gaat het over? Je kunt alvast iets vertellen (of lezen uit de Bijbel met uitleg) over de achtergrond van het Bijbelboek of het verband van dit gedeelte of naar een landkaartje kijken. Dit helpt kinderen bij het luisteren naar de preek. Je geeft als het ware een kapstok waarbij de preek kan aanhaken.

- Zeker ook de catechismuspreek biedt gelegenheid kinderen hierop voor te bereiden. Er zijn de laatste tijd enorm veel hulpmiddelen die je hierbij kunnen helpen. Zie:

www.bijbelsopvoeden.nl/product/schatgraven/

www.bijbelsopvoeden.nl/product/catechismus-verklaringen-voor-kinderen/

3. Luisteren naar de preek

1. Houd thuis luisteroefeningen om kinderen te leren luisteren

- Dat kan heel speels: je fluistert een zin in het oor van de een die het weer doorfluistert in het oor van de ander. De zin komt er bij de laatste vaak heel anders uit. En dan er een sport van maken om de zin er zo goed mogelijk uit te krijgen: goed luisteren!
- Je kunt je kind leren dat luisteren niet alleen iets is van je oren, maar ook van je ogen: je kijkt naar degene die praat – in de kerk: je kijkt naar de dominee of ouderling. Als je naar andere dingen gaat kijken, vergeet je vaak te luisteren. Bij kinderen met autisme kan dit overigens anders liggen

2. Stimuleer betrokkenheid in de kerk

Bijvoorbeeld:

- Wijs een kind dat steeds rondkijkt of met andere dingen bezig is af en toe de dominee/ouderling aan: daar moet je heen kijken.
- Geef een stootje als een bekend voorbeeld, een bekende naam of geschiedenis wordt genoemd.
- Laat je kind meelesen als de tekst van de preek voorgelezen wordt
- Laat je kind meeschrijven met de punten of andere aantekeningen bij de preek maken (preeknotitieboekje – kerkboekje: www.bijbelsopvoeden.nl/product/kerk-schrijfboekje/). Je kunt ze ook een aantal moeilijke woorden die ze horen op laten schrijven, zodat je thuis over de betekenis kunt praten
- Sommige kinderen luisteren beter als ze kunnen 'friemelen'

4. Napraten over de preek

1. Probeer thuis na te praten over de preek. Laat het geen overhoring zijn, maar vertel ook zelf iets. Daarbij kun je ook rekening houden met hun godsdienstige ontwikkeling zoals hierboven genoemd

- Aan een kind van 4-6 jaar kun je vragen welke Bijbelse namen of geschiedenissen ze hebben gehoord (Bijbelkennis). Evt. doorvragen: weet je ook waarom de dominee deze noemde?
- Aan een kind van 7-12 jaar kun je vragen welke voorbeelden (uit de Bijbel, de kerkgeschiedenis of het dagelijkse leven) de preek gebruikte (Bijbellevens). Evt. doorvragen: weet je ook waarom de dominee dit voorbeeld gebruikte?

- Aan een puber kun je vragen wat de Heere door de preek tegen ons heeft willen zeggen (Bijbellezen) of wat ze uit de preek meenemen voor hun dagelijkse leven.

- Ook al zijn de kinderen door de predikant helaas misschien nauwelijks bij de preek betrokken, zijn er altijd wel elementen uit de preek te halen die ook de kinderen op hebben kunnen pikken. Zie het juist dan als taak van jou als ouder om de brug te slaan van de preek naar het kind. Blijf altijd positief. Vertel dat ze niet alles hoeven te begrijpen. Bij het ouder worden zullen ze steeds meer begrijpen. De Heere kan één woord of één zin voor hen gebruiken.

- Geef de kinderen ook ruimte om met hun vragen te komen. Jonge kinderen: moeilijke woorden die ze misschien hebben opgeschreven. Oudere kinderen: wat ze niet hebben begrepen.

- Dit napraten is niet altijd eenvoudig, maar wel heel belangrijk. Ook als middel om kinderen bij de preek te betrekken. Het is een stimulans om extra goed te luisteren. Om te voorkomen dat het napraten een overhoring wordt, kun je een gesprekspot of spel gebruiken om het 'losser' te maken. Zie:

www.bijbelsopvoeden.nl/product/preken-bespreken-gesprekspot/

www.bijbelsopvoeden.nl/product/preken-bespreken-spel/

2. Ook op andere manieren kan de kerkdienst thuis verwerkt worden. Bijvoorbeeld door de tekst uit te schrijven of te handletteren, een tekening of kleurplaat erover te maken of een Bijbelse kijktafel. Ook dit bevordert de betrokkenheid van kinderen.

- Ook als bij pubers een gesprek over de preek misschien niet of nauwelijks meer mogelijk is, kun je proberen toch iets van de preek zichtbaar te maken. Schrijf de tekst van de preek of een samenvatting op een krijtbord, whiteboard of letterbord of hang het op het prikbord. Maak een Bijbelse kijktafel of wat dan ook. Blijf proberen om Gods Woord bij het leven van je kinderen te brengen. De Heere heeft maar één woord nodig.

'In restaurants is er een kindermenu. Winkels stemmen hun assortiment speciaal af op kinderen. In de krant en andere bladen zijn er pagina's voor de kinderen. Maar hoe is dat in de kerk?'

'Elke dienaar van het Woord zal zich hebben in te spannen om ook de lammeren van de kudde voedsel aan te reiken. De Heere Jezus gaf Petrus als eerste opdracht om de lammeren te weiden (Johannes 21). Een kinderhand is gauw gevuld en een kinderhart is snel vol. Maar de prediker moet proberen in elke preek iets te bieden waar kinderen bij kunnen.'

Ds. W. Harinck in 'Ook zij horen erbij'